

Jaume Codina [cur.]

LLIBRE DE POLITIQUESES I CURIOSITATS. MEMÒRIES DE PAU PORCET (1788-1856), PAGÈS DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.

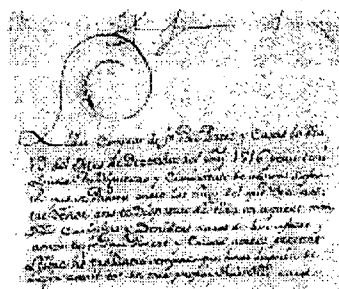
MERCÈ RENOM PULIT

Jaume Codina, des de fa anys, està dedicant la seva gran capacitat de treball a la investigació històrica del Delta del Llobregat, tot i que de fet ha estudiat un àmbit més ampli de la comarca del Baix Llobregat. Així, El Prat de Llobregat, on ha nascut, L'Hospitalet i Sant Boi han estat objecte d'extensos estudis: *El Delta del Llobregat i Barcelona* (1971), *Els pagesos de Provençana* (1984-1987), *Societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial* (3 vols., 1987-1988), *Els santboians de 1490* (1992).

I, quan li han demanat o a ell li ha semblat oportú, ha fet llibres menys complexos, al menys aparentment, monogràfics, de divulgació, llibres menors. D'aquest tipus són, per exemple, *Historia de una plaza (la plaza de El Prat)*, el seu primer llibre (1960, traduït al català el 1989), o *La gent del fang (El Prat, 965-1965)* (1966); o les edicions de documents com: *Un quadern escolar pratec del segle XVIII* (1980); *El Baix Llobregat el 1789. Respostes al qüestionari de Francisco de Zamora* (amb altres autors, 1992); i *Bàndols i bandolers al Baix Llobregat (1580-1630)* (1993). El llibre que comentarem té el caràcter d'aquests ara citats. Convé que esmentem, també, una tercera tipologia en l'obra de Jaume Codina: la novel·la històrica, caràcter de la seva última publicació, *Els prats (història d'una sang)* (1996), escrita l'any 1960, poc després del seu primer llibre d'història, i a partir d'uns fets coneguts en aquella recerca.

D'altra banda, Codina interessat en transcendir els aspectes administratius i polítics de la història, aquells que amb més facilitat es troben als arxius, va afrontar molt aviat noves fonts historiogràfiques, disperses i lentes d'elaborar, principalment la documentació dels arxius notariais, però, també, documentació privada, com és el cas de les memòries que ara presentem. I això en uns moments que no era freqüent. Així, ha esdevingut un gran coneixedor de les condicions de vida, dels esdeveniments particulars, dels homes i les dones en la seva quotidianitat. Per la seva formació universitària en l'àrea de llengua, però sobretot per convicció, transmet els seus coneixements amb un llenguatge bell i simple, acurat, però planer. Ha volgut que els seus llibres fossin assequibles als seus veïns, a la gent de la seva comarca.

LLIBRE DE POLITIQUESES I CURIOSITATS Memòries de Pau Porcet (1788-1856) pagès de Sant Boi de Llobregat

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Ressenyes
bibliogràfiques

Centrant-nos en l'estudi que volem comentar, el *Llibre de politiqueses i curiositats. Memòries de Pau Porcet (1788-1856), pagès de Sant Boi de Llobregat*, convé tenir present que es tracta de l'edició dels escrits d'aquest pagès (uns dos-cents fulls), que va néixer a finals del segle XVIII i va viure 68 anys, en un període de grans canvis. El manuscrit conté informació d'entre els anys 1805 i 1856 i va ser escrit, amb interrupcions, en un català corrent i una ortografia bastant lliure, que Codina ens aclareix. Porcet explica fets viscuts i altres escoltats als seus familiars més grans; a més, incorpora algunes oracions, romanços de cec i cites diverses. Esmenta esdeveniments particulars: naixements, malalties, morts, treballs, bens, domicilis, etc., i altres de caràcter general: caresties, aiguats, la Guerra del Francès i altres convulsions militars o polítiques, l'estada dels senyors barcelonins a les seves masies del Delta fugint d'alguna epidèmia o del bombardeig de 1843, la impressió d'alguna festa o procesó, l'enderroc de les muralles, el ferrocarril, etc.

Porcet també opina i dona consells, i aquestes opinions ens aproximen a una cultura, unes creences, una mentalitat pròpia o de l'època: les segones nupcies, el treball de les dones a l'agricultura, la justificació del menor pagament que reb el treball d'aquestes dones, l'educació, els vicis i virtuts, les pràctiques religioses, etc.

Convé remarcar el gran interès que tenen aquest tipus de fonts no administratives —escrits personals, memòries, dietaris, correspondència...—, pel fet que s'han conservat rarament i pel tipus d'informació que aporten, domèstica, rica en matisos introbables en la documentació oficial; informació molt útil per a línies antropològiques i historiogràfiques d'estudi del treball, la cultura, la dona, la família, etc. Per contra, hem de tenir present que expressen creences i punts de vista subjectius i particulars, i per tant cal considerar-los com a tals, i utilitzar-los com a complement en la reconstrucció històrica del moment que narren, contrastant-los amb altres coneixements.

Jaume Codina ha transcrit el document i ha optat per no publicar-lo en el mateix ordre en que l'ha trobat, sinó per reordenar-lo d'acord amb els set apartats següents: família, religió, sanitat, meteorologia, economia i fiscalitat, guerra i política i, finalment, tècnica. Una decisió legítima, però arriscada. La reordenació no fa gaire més fàcil la lectura; d'una banda, aquests i altres temes apareixen intercalats continuament, més enllà de la divisió que s'ha intentat de fer, i, d'altra banda, el lector pot estar interessat precisament en altres temes també continguts en la narració, però no sistematitzats segons l'esquema que se'ns ofereix. En canvi, la presentació en l'ordre original hauria permès tenir present el ritme, certament desordenat, en què fou escrit i l'evolució creativa i mental del seu autor; i aquesta és una informació que ens perdem. Per contra, a l'hora de comentar el contingut, sí és útil que es faci de manera estructurada, com ho fa Codina, molt suggerentment, en la introducció; també són molt útils les indicacions temàtiques que ha afegit l'autor al marge del text editat.

Abans, a més, Codina ens presenta breument la biografia

de Pau Porcet i Casas: «un pagès sense terra i casa pròpies; un pagès pobre», és més, empobrit en aquella conjuntura. Havia nascut a la masoveria d'una finca situada al Delta, propietat d'un barceloní, Antoni de Blondel, que deixà l'any 1845, als cinquanta-sis anys a causa de les exigències de l'amo en un nou contracte d'arrendament. Els seus fills passaren a ser jornalers. Precisament és als seus «fills caríssims y benidors» que Pau Porcet destinava els seus escrits, per a trametre-los informació i consell, com trobem anotat repetidament, amb la intenció que les reflexions que feia ajudessin la seva existència.